

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı: 13959
Tarih: 19-09-2025

34210

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın TBMM İçtüzüğü 'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Av. Ali BOZAN

Mersin Milletvekili

Ceza İnfaz Kurumları bünyesinde 2021 yılında yürürlüğe giren İdare ve Gözlem Kurulu Yönetmeliği, “iyi hal değerlendirmesi” üzerinden mahpusların şartlı tahliye hakkına erişimini düzenlemektedir. Ancak bu düzenleme, özellikle politik mahpuslar açısından ciddi hak ihlallerine ve uygulamada keyfiliğe yol açmaktadır. En çarpıcı örneklerden biri ise Sincan Kadın Kapalı Cezaevi'nde yaşanmaktadır. Bu cezaevinde, 2021 yılından bu yana şartlı tahliye tarihi gelen hiçbir politik kadın mahpus bu haktan yararlandırılmamıştır. Cezaevinde şartlı tahliye tarihi gelen hiçbir politik kadının bu haktan yararlandırılmamış olması, uygulamanın istisna değil kural haline geldiğini açıkça göstermektedir. Bu durum, idare ve gözlem kurullarının yasa koyucunun öngörmediği şekilde yargı yetkisine benzer bir işlev üstlenmesi ve infaz süresini keyfi biçimde uzatması anlamına gelmektedir. Hukuken kazanılmış bir hak olan şartlı tahliyenin sistematik biçimde engellenmesi, yalnızca bireylerin değil, hukuk devleti ilkesinin ve ceza adalet sisteminin de ağır biçimde zarar görmesine yol açmaktadır.

Bu durum, ayrıca ceza adalet sisteminde bir “paralel yargı mekanizması” işlediğini göstermektedir. Zira mahkemeler tarafından kesinleşmiş infaz sürelerini doldurmuş, koşullu salıverilme süresi gelmiş mahpuslar, yalnızca idari bir kurulun keyfi ve sübjektif değerlendirmeleri nedeniyle özgürlüklerinden mahrum bırakılmaktadır. Bu, mahkeme kararlarının fiilen hükümsüzleştirilmesi anlamına gelmektedir.

Söz konusu uygulama, yalnızca infaz hukukuna değil, Anayasa'nın 19. maddesiyle güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına, eşitlik ilkesine, hukuki belirlilik ilkesine, ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5. ve 6. maddelerine de açıkça aykırıdır. Bu bağlamda İdare ve Gözlem Kurulları, yargı yetkisini aşmakta, adeta bir yargı mercii gibi hareket ederek

“fiili hapis cezaları” tesis etmektedir. Bu da “cezanın infazı”nın ötesinde, yeniden ceza verme anlamına gelmektedir.

Sincan Kadın Kapalı Cezaevi’nde bugüne kadar en az 24 kadın politik mahpusun infazı yakılmış, bir kısmı bihakkın tahliye olmuş, şu an itibariyle 12 kadın tutuklu hiçbir hukuki gerekçe olmaksızın cezaevinde tutulmaktadır. Bu kişilerin isimleri ve tahliyelerinin kaç kez engellendiği şu şekildedir:

1. Nedime Yaklav – Tahliyesi 6. kez engellendi.
2. Sermin Demirdağ – Tahliyesi 6. kez engellendi.
3. Nuriye Adet – Tahliyesi 5. kez engellendi.
4. Gülşan Adet – Tahliyesi 5. kez engellendi.
5. Hicran Binici – Tahliyesi 4. kez engellendi.
6. Zeliha Ustabaşı – Tahliyesi 3. kez engellendi.
7. Elif Çetinbaş – Tahliyesi 2. kez engellendi.
8. Melike Göksu – Tahliyesi 2. kez engellendi.
9. Esra Soyaktaş – Tahliyesi 2. kez engellendi.
10. Fatma Aslan – Tahliyesi 1 kez engellendi.
11. Süheyla Taş – Tahliyesi 1 kez engellendi.
12. Emine Abiş – Tahliyesi 1 kez engellendi.

Bu tablo, yalnızca infaz hukukunda değil, temel insan hakları bağlamında da ciddi bir çöküşü ifade etmektedir. İdare ve Gözlem Kurulları’nın görevi, güvenlik ve düzenle ilgili idari işlemleri yürütmekken, bu kurulların “iyi hal” adı altında siyasi saiklerle hareket etmesi, kamu gücünün kötüye kullanılmasıdır ve TCK 257. madde kapsamında görevi kötüye kullanma suçunu da gündeme getirmektedir.

Bu bağlamda;

1. Sincan Kadın Kapalı Cezaevi’nde 2021 yılından bu yana şartlı tahliye hakkından yararlandırılmayan tutuklu/hükümlü sayısı nedir?
2. Aynı cezaevinde 2021’den bu yana şartlı tahliyesi defalarca ertelenen kadın mahpusların isim listesi ve ertelenme gerekçeleri nelerdir?

3. Şartlı tahliye hakkı, ceza infaz sisteminin bir parçası olduğu halde neden sistematik olarak kullanılmaz hale getirilmiştir?
4. İdare ve Gözlem Kurulları, mahpusların hangi somut gerekçelerle “iyi halli” olmadıklarına karar vermektedir?
5. Politik mahpuslara yönelik şartlı tahliye hakkının uygulanmaması, bir tür cezalandırma aracı olarak mı kullanılmaktadır?
6. Tahliyesi 6. kez engellenen mahpuslar hakkında defalarca “iyi hal yoktur” değerlendirmesi yapılması, cezanın infazı dışında yeni bir ceza hükmü anlamına gelmiyor mu?
7. Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulu'nun, mahkemece belirlenen infaz süresini fiilen uzatması, anayasal güvence altındaki kişi özgürlüğü hakkının ihlali değil midir?
8. Aynı kurul üyelerinin, aynı tutuklular hakkında tekrar tekrar olumsuz değerlendirme yapmaları yargı yetkisinin keyfi ve mükerrer kullanımına yol açmıyor mu?
9. Bu kurullarda görev yapan personelin eğitim düzeyi, mesleki formasyonu ve değerlendirme ölçütlerine dair herhangi bir standart var mıdır? Yoksa kişisel kanaatlerle mi karar verilmektedir?
10. Kurul kararlarına karşı etkili bir denetim ve itiraz mekanizması neden işletilmemektedir? Mahpusların bu kararlara karşı başvurularında başarı oranı nedir?
11. Aynı kurumda adli suçlardan hükümlü kadın mahpusların şartlı tahliye oranı nedir? Aynı kurul, adli mahpuslara karşı benzer oranlarda infaz yakma kararı vermekte midir, yoksa politik tutuklulara özel bir ayrımcılık mı söz konusudur?
12. Aynı kişiye üst üste 6 kez tahliye engeli verilmesi, “paralel yargı” pratiği olarak tanımlanabilecek düzeyde yargısal yetkinin idareye devri anlamına gelmiyor mu?
13. Aynı dönemde başka yüksek güvenlikli cezaevlerinde şartlı tahliye oranları nedir? Sincan Kadın Cezaevi ile fark var mıdır?
14. Şartlı tahliye engeliyle özgürlüğünden mahrum bırakılan kadınların kaç tanesi 1'den fazla kez idare ve gözlem kuruluna çıkmıştır?
15. Bu kararlar hakkında mahkemeye yapılan itirazların sonucu ne olmuştur?
16. Ceza İnfaz Kanunu'nda “iyi hal” kavramının tanımı nedir? Bu kavramın objektif kriterlere göre uygulanmadığı yönündeki eleştirileri nasıl değerlendiriyorsunuz?
17. Tahliyesi engellenen mahpuslara verilen gerekçelerde siyasi görüş, kimlik ya da aidiyetlerine dair değerlendirme yapılmış mıdır?
18. Söz konusu 12 kadın mahpusun tahliye edilmeme kararlarında ortak gerekçeler var mıdır?

19. Cezaevlerinde “politik mahpus” ayrımı yapılmakta mıdır? Bu uygulamayı engellemek için herhangi bir denetim mekanizması var mıdır?
20. Şartlı tahliye hakkının sistematik biçimde engellenmesi, Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerine aykırı değil midir?
21. Cezaevi yönetimi ve gözlem kurulu üyelerinin verdikleri bu kararlar nedeniyle herhangi bir idari ya da yargısal soruşturmaya tabi tutuldukları bir örnek var mıdır?
22. Tahliyesi engellenen bu kişilere dair kamuoyuna bir açıklama yapmayı düşünüyor musunuz?